Atatürk için Din-Özgürlük Çelişmesi

Atatürk, din ile siyaset, başka deyişle din ile devlet arasındaki ilişkiyi bir özgürlük sorunu olarak inceler. Okullarda okutulan Medeni Bilgiler kitabının Hürriyet bölümünü kendi eliyle yazmıştır. 15

Atatürk, özgürlük sorunsalını birinci olarak insan-doğa çelişmesi düzleminde, ikinci olarak da toplumların iç çelişmesi düzleminde ele alır ve açıklar:

" İnsan önce doğanın esiri idi; sonra buna gökten kuvvet ve yetki alan bir takım adamlara esir olmak eklendi. İnsan toplumları büyüdükçe ve devlet haline geldikçe, bireyler üzerindeki ağırlık o kadar çoğaldı. Devletin başında bulunan adamın hakkı, sınırsız, kayıtsız ve şartsız mutlak bir kudret olarak kabul ediliyordu." Bu sınırsız iktidar, yasallığını Allah'la açıklıyordu, toplumu "Allah namına" yönetiyordu.** 16 Atatürk'e göre,' insan " doğanın yaratığıdır, ...İlk önce, doğa içinde, doğanın kanunlarına, koşullarına, nedenlerine, etkenlerine bağlıdır. Özgürlük, öncelikle doğa ile insan arasındaki ilişkide kendini gösterir. İlkel insan topluluklarındaki doğa korkusu, arkasından "ata korkusu ve nihayet büyük kabile ve kavimlerde, ata korkusu yerine geçen Allah korkusu, insanların kafalarında ve hareketlerinde hesapsız yasaklar yaratmıştır. O kadar ki, kişisel düşünce ve hareket serbestliği gibi bir hak kavramı bilinmemiştir. Cemaatlerin başına geçebilen adamlar, cemaati Allah namına idare ederlerdi**." 17

Görüldüğü gibi Atatürk, dinsel ideolojinin hakim olduğu toplumlarda, özgürlük kavramının var olmadığını saptar. Bu toplumlarda değerli olan, insan ve özgürlük değil, fakat Allah'ın hakimiyetidir ve o hakimiyete teslimiyettir.

15 Atatürk'ün dinlerle ilgili olarak Medeni Bilgiler kitabı için kendi eliyle yazdıklannı bu kitabın Belgeler bölümünde bulacaksınız. Afetinan, Atatürk'ün Hürriyet başlıklı bölümü 1930 yılının Ocak-Şubat aylarında kaleme aldığını belirtiyor. Bkz. Medeni Bilgiler, ve M. Kemal Atatürk'ün El Yazılan. AKDTYK Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara 1988, s. 9.

16 Medeni Bilgiler, s. 79 . ("Hürriyetin Tarihi Gelişimi " başlığının altında bulabilirsin)

17 Aynı eser, s. 80 .

Medeni bilgiler pdf: https://www.turkererturk.com.tr/wp-content/uploads/2018/11/M.K.Atat%C3%BCrk-Medeni-Bilgiler.pdf

Atatürk'ün söylev ve demeçleri pdf: http://ankaenstitusu.com/wp-content/uploads/2016/06/soylev_ve_demecleri.pdf